

POSTANOWIENIE

Dnia 15 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie dyscyplinarnej asesora Prokuratury Rejonowej w P. T. C.
po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej
na posiedzeniu w dniu 15 stycznia 2025 r. bez udziału stron
wniosku asesora Prokuratury Rejonowej w P. T. C. z dnia 17 października 2024 r. o
wyłączenie SSN Tomasza Demendeckiego od udziału w rozpoznaniu sprawy o
sygn. akt I ZSK 5/24
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. *a contrario* w zw. z art. 42 § 1 k.p.k.

postanowił:

**nie uwzględnić wniosku asesora Prokuratury Rejonowej w P.
T. C. o wyłączenie SSN Tomasza Demendeckiego od udziału w
rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZSK 5/24.**

UZASADNIENIE

W dniu 21 października 2024 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego) asesor Prokuratury Rejonowej w P. T. C. wniósł na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. o wyłączenie od udziału w sprawie o sygn. akt I ZSK 5/24 SSN Tomasza Demendeckiego wskazując, na istnienie okoliczności, która mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w przedmiotowej sprawie, a polegająca na tym, że SSN Tomasz Demendecki został wyznaczony jako sprawozdawca w sprawie o sygn. akt I ZI 66/23 obejmującej tożsamy stan faktyczny i prawny i w jej ramach w dniu 2 października 2024 r. wydał uchwałę o

zezwoleń na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej, tym samym wypowiadając się co do przedmiotu sprawy i przesądzając o jego charakterze.

Ponadto, wnioskujący wskazał, że zachodzą wątpliwości co do bezstronności i niezależności wyłonionego sądu w składzie ze wskazaną osobą w świetle treści wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 19 listopada 2019 r. nr C 585/18, C 624/18, C 625/18 oraz uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. BSA I-4110-1/20.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek nie zasługiwał na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli zachodzi uzasadniona wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Wyłączenie dotyczy konkretnego postępowania i nie można jego przyczyny rozciągać na inne postępowania prowadzone przez tego samego sędziego. W dotychczasowym orzecznictwie konsekwentnie prezentowany jest pogląd, iż twierdzenie o bezstronności sędziego w danej sprawie, musi być wykazane i racjonalnie uzasadnione. Uzasadniona wątpliwość, o której mowa w art. 41 § 1 k.p.k. musi zatem istnieć obiektywnie, a nie tylko w subiektywnym odczuciu strony składającej wniosek o wyłączenie. Chodzi wszakże o wątpliwość, którą w oparciu o zaistniałą okoliczność mogłaby powziąć każda inna, rozsądnie oceniająca sytuację i nie zaangażowana w spór osoba. Nie stanowi zarazem przyczyny wyłączenia sędziego sama podejrzliwość strony, czy też utrata wiary w bezstronność sędziego, wynikająca z jej subiektywnego odczucia. Uwagi powyższe odnoszą się do takiego zachowania sędziego na sali rozpraw oraz poza nią, z którego mogłoby wynikać, że sędzia jest w określony sposób nastawiony do uczestników postępowania lub do sprawy. Chodzi tu o zachowanie sędziego odnoszące się zarówno do oceny rozpoznawanej sprawy przed wydaniem rozstrzygnięcia, jak i o wyrażanie pewnych opinii oceniających uczestników postępowania, które może świadczyć o określonym nastawieniu sędziego do sprawy lub osób w niej uczestniczących (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2021 r., V KK 39/21). Uzasadniona wątpliwość co do bezstronności sędziego zachodzi jedynie wówczas, gdy sędzia swój pogląd ujawnia przed rozpoznaniem sprawy lub w trakcie jej

rozpoznawania, wyraźnie zmierzając w kierunku potwierdzenia swojej pierwotnej oceny sprawy, lub artykułuje swój stosunek do strony (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 1985 r., V KRN 333/85; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 1971 r., III KR 213/70; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2011 r., V KK 227/10; postanowienie Sądu Najwyższego z 24 dnia 2008 r., III KK 73/08).

W ocenie Sądu Najwyższego żądanie wnioskodawcy nie spełnia powyższych kryteriów, zaś sama argumentacja wniosku nie zawiera żadnych okoliczności, które mogłyby podawać w wątpliwość stronnictwo SSN Tomasza Demendeckiego, tym samym nie spełniając wymogów wskazywanych przez ustawodawcę w art. 41 k.p.k.

Wnioskujący nie wykazał, aby SSN Tomasz Demendecki był w jakikolwiek sposób uprzedzony w stosunku do obwinionego asesora T. C. W doktrynie wskazuje się, iż wątpliwość co do bezstronności sędziego powinna być „uzasadniona”. Zwrot ten oznacza, że chodzi o poważną wątpliwość oraz że musi ona istnieć obiektywnie, a nie tylko w subiektywnym przeświadczeniu (urojeniu) strony, którą na podstawie zaistnienia określonej okoliczności mogłaby powziąć każda inna, rozsądnie oceniająca i nieuprzedzona osoba. W doktrynie słusznie wskazuje się, że nie stanowi przyczyny wyłączenia sędziego sama tylko podejrzliwość strony ani utrata wiary w bezstronność sędziego wynikająca z jej subiektywnego odczucia. Przyczyny takiej nie stanowi także niewłaściwe zachowanie się strony wobec sędziego, gdyż wówczas strona mogłaby wyłączyć każdego niewygodnego dlań sędziego. Nie są też przyczyną wyłączenia wyrażane przez sędziego ogólne poglądy prawne w poprzednio wydawanych orzeczeniach czy publikacjach naukowych (zob. D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2024, art. 41).

Przenosząc powołane judykaty na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, iż wnioskujący asesor T. C. w złożonym wniosku nie wykazał, aby SSN Tomasz Demendecki dokonał oceny sprawy o sygn. akt I ZSK 5/24 (jako sprawozdawca) przed jej rozpoznaniem, bądź też wyrażał opinię oceniającą uczestników tego postępowania, która świadczyłaby o jego nastawieniu do sprawy lub osób w nim

uczestniczących. Zdaniem wnioskującego, SSN Tomasz Demendecki wydając w dniu 2 października 2024 r. w sprawie o sygn. akt I ZI 66/23 uchwałę zezwalającą na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej asesora Prokuratury Rejonowej w P. T. C., wypowiedział się co do przedmiotu sprawy o sygn. akt I ZSK 5/24 i przesądził tym samym o jego charakterze.

W tym miejscu przypomnieć należy, iż postępowanie w przedmiocie wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej, mimo że toczy się przed sądem dyscyplinarnym, nie jest postępowaniem przesądzającym o jakiegokolwiek odpowiedzialności, czy to karnej, czy to dyscyplinarnej. Jest to szczególnego rodzaju postępowanie incydentalne, w tym przypadku w chwili podejmowania uchwały pozostające na etapie postępowania przygotowawczego prowadzonego przez prokuratora (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2009 r., I KZP 5/09; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2012 r., SNO 27/12).

Mamy zatem do czynienia z analogiczną sytuacją, jak w przypadku stosowania przez sąd środków zapobiegawczych, gdzie ocenie poddaje się materiał dowodowy jedynie w zakresie dużego prawdopodobieństwa popełnienia przestępstwa (art. 249 § 1 k.p.k.). Nie budzi wątpliwości, iż wyrażona przez sąd ocena w tym przedmiocie nie stwarza przesłanek, o jakich mowa w art. 41 § 1 k.p.k. Wyrażenie przez sędziego, w ramach działania w granicach sędziowskiego urzędu, należycie umotywowanego poglądu, co do wydania uchwały w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej za czyny z art. 231 § 1 k.k. i inne, asesora Prokuratury Rejonowej w P. T. C. nie może być uznane za wymienioną w art. 41 § 1 k.p.k. okoliczność tego rodzaju, która mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności SSN Tomasza Demendeckiego w sprawie dyscyplinarnej dotyczącej tego samego zdarzenia.

Odnosnie do okoliczności, że zachodzą wątpliwości co do bezstronności i niezależności SSN Tomasza Demendeckiego w świetle treści wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 19 listopada 2019 r. nr C 585/18, C 624/18, C 625/18 oraz uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. BSA I-4110-1/20, Sąd Najwyższy pragnie zaznaczyć, że postanowieniem z 21 kwietnia 2021 r. (sygn. akt Kpt 1/20) Trybunał Konstytucyjny orzekł, iż Sąd

Najwyższy - również w związku z orzeczeniem sądu międzynarodowego - nie ma kompetencji do dokonywania prawotwórczej wykładni przepisów prawa, prowadzącej do zmiany stanu normatywnego w sferze ustroju i organizacji wymiaru sprawiedliwości, dokonywanej w drodze uchwały, o której mowa w art. 83 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2019 r. poz. 825 oraz z 2020 r. poz. 190). A na podstawie art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji, powołanie sędziego jest wyłączną kompetencją Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, którą wykonuje na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa osobiście, definitywnie, bez udziału i ingerencji Sądu Najwyższego.

Odnosząc się z kolei do przywołanej uchwały Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 wskazać należy, że wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, została ona uznana za niezgodną z art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji RP, art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz.U. 2004, nr 90, poz. 864/30 ze zm.) oraz art. 6 ust. 1 EKPCz. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wiąże zaś bezpośrednio zarówno wszystkie składy sędziowskie sądów powszechnych, jak i wszystkie składy sędziowskie Sądu Najwyższego, wobec czego uchwała Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 utraciła swój walor normatywny ze względu na niezgodność z Konstytucją RP.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[M. T.]

r.g.